

מחברים **אמנה ישראלית**

מאת: אמיר

יום הזיכרון ה-29 לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

מחברים
אמנה ישראלית
ערכת פעילות לכיתות ז'-
י"ב

את יום הזיכרון ה־29 לרצח ראש הממשלה יצחק רבין אנו מציינים בנסיבות ביטחוניות, פוליטיות וחברתיות מורכבות, וכשברקע מחלוקות קשות בין ציבורים שונים בחברה הישראלית.

לאור אתגרי התקופה, בחרנו להציב במרכז הערכה החינוכית לציון יום הזיכרון לרצח, את התמה "**מחברים אמנה ישראלית**".

אנו סבורים כי בחירה זו תאפשר לנו – נשות/אנשי חינוך ותלמידים/ות, לעסוק בחשיבות שבעמידה על הבסיס המשותף ובחיזוק אמון והסכמיות החשובים כל כך במדינה דמוקרטית, ובפרט בחברה מרובת תרבויות, ציבורים וקבוצות.

מחברים אמנה ישראלית

מטרות

- לעמוד על הבסיס המשותף לחברה הישראלית על כל גווניה ולחזקו.
- לעמוד על משמעותה של מגילת העצמאות כמסמך המבטא את ה'אני מאמין' הישראלי.
- לעסוק בחשיבות של הסכמיות לחוסן הלאומי והחברתי.
- לדון בחשיבותם של אמון ושל שיח דמוקרטי מכיל, כתשתית לכינון של הסכמיות.
- לעודד צעירים למעורבות ולהשתתפות אזרחית.
- לעודד בכיתות שיח פתוח ומכבד אקטואלי ומבוסס ידע, כמודל לשיח ציבורי ראוי.

מחברים **אמנה ישראלית**

יום הזיכרון ה-29 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-29 لـاغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המזיאון
הישראלי
מרכז יצחק רבין

ערכת הפעילות

למורה: ערכה זו כוללת מגוון פעילויות. מומלץ לעבור עליה מבעוד מועד ולבחור את הפעילויות ההולמות ביותר את כיתתך: תואמות את אופי הכיתה, את רוח בית הספר ואת המשאבים העומדים לרשותך.

1. פעילות פתיחה: יצחק רבין

2. מהי אמנה ולשם מה?

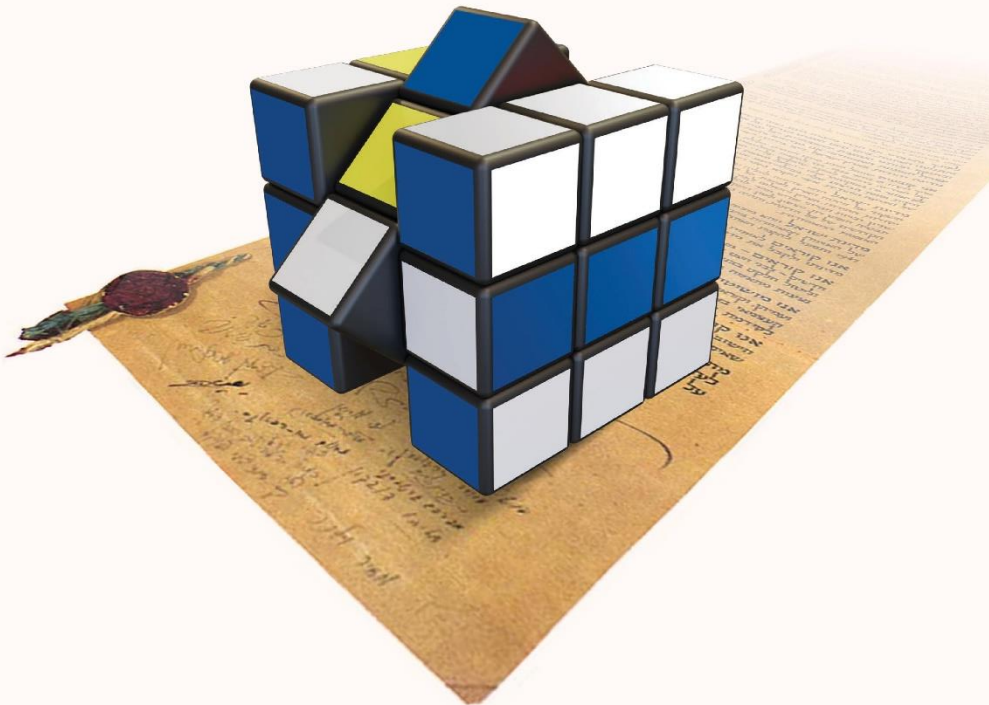
3. אמנה ישראלית - בין אמונה לאמון

4. מדרש כרזה

5. מחברים/ות אמנה ישראלית

6. מגילת העצמאות - תשתית לאמנה

ישראלית

מחברים **אמנה ישראלית**

מאת: אילנה

יצחק רבין, יליד ירושלים, חניך בית הספר החקלאי כדורי, חייל ומפקד בפלמ"ח ובצה"ל, רמטכ"ל הניצחון במלחמת ששת הימים, שגריר ישראל בארצות הברית, ראש הממשלה בזמן מבצע אנטבה, חותם הסכם השלום עם ירדן והסכם הביניים עם הפלסטינאים.
נרצח בידי מתנקש יהודי על רקע אידאולוגי ופוליטי.
הדי שלוש היריות שנורו אז, בכיכר, בליל שבת, י"ב בחשון, תשנ"ו, 4.11.1995,
עדיין נשמעים בעוצמה רבה.

לצפייה בסרט על חייו ומותו של יצחק רבין

קורות חייו של יצחק רבין, על שלל התפקידים הציבוריים שמילא, מלמדים על מסירותו ואהבתו למדינת ישראל, ומבטאים את אמונתו כי פעילות אזרחית למען החברה והמדינה היא משאב משמעותי ומרכיב הכרחי בחוסנה של החברה והמדינה.

הציטוטים בשקופיות הבאות, מלמדים עוד עליו: על חזונו ביחס לחברה הישראלית ומדינת ישראל ועל ההקשר ההיסטורי בתוכו פעל.

”
אנחנו נמצאים בימים אלה באחת השעות הגורליות והחשובות ביותר... בעיצומו של תהליך עיצובו של העם היהודי ועיצובה של המדינה לדורות. זוהי שעה של התחבטויות קשות, גם ויכוחים סוערים, אבל חשוב שנדע... לנגד עינינו תמיד המימרה העתיקה: 'כל ישראל ערבים זה לזה'... וגורל אחד משותף לכולנו.”

(יצחק רבין, 1994)

מה דעתך על הדברים שאמר יצחק רבין לפני שלושים שנה?
האם הם מתאימים גם לימים אלה? מדוע?

גם אם אין רואים עין בעין, גם אם יש חילוקי דעות ...
גם אם יש הבדלים וניואנסים, טוב וחשוב להתווכח
אבל גם לחרוק שיניים, לנשוך שפתיים ולהמשיך יחד,
כדי להגיע למטרה המשותפת...

(יצחק רבין, 1993)

מהי אותה "מטרה משותפת" עליה מדבר יצחק רבין? האם מטרה זו רלוונטית גם היום,
בשנת 2024? האם גם לדעתך צריך "לחרוק שיניים, לנשוך שפתיים, להמשיך יחד" כדי
להשיגה? מדוע?

כראש ממשלה, כשר ביטחון, כרמטכ"ל – ראה יצחק רבין מולו את האדם.
הוא האמין בחשיבותו הגדולה של כל פרט ופרט בחברה הישראלית וביכולתו
לתרום לכוחה הפנימי, ביטחונה וחוסנה של החברה והמדינה.

השנה, על רקע האיומים מבית ומחוץ על החברה הישראלית ועל מדינת ישראל,
ובהמשך לאמונתו של יצחק רבין באדם ובכוחו לייצר מציאות,
אנו מבקשים לפנות אליכם/ן, תלמידות ותלמידים, ולבקש מכם להשתמש
בחשיבה המקורית, הרעננה והיוצרת שלכם/ן לטובת

חיבור אמנה ישראלית

מהי אמנה? ולשם-מה!?

אמנה היא מתווה ומצע להתנהלות משותפת.
היא פרי הבנות ולעיתים קרובות מצריכה פשרות בלתי
נמנעות.

ייחודה מצוי בעיגון הנכונות להתקרבות בין השותפים/ות
לה, שלעיתים חלוקים זה על זה,
לשם עיצוב המרחב הציבורי המשותף
על בסיס הסכמות רחב ומקיף.
האמנה היא תנאי ותשתית לכינונה של קהילה.

מהי אמנה? ולשם-מה?!

"ברית איננה חוזה. היא שונה ממנו משלוש בחינות: אין היא מוגבלת לתנאים מסוימים ולנסיבות; היא ממושכת ואינה מוגבלת בזמן, ואין היא מבוססת על הרעיון של שני צדדים, שאחרת לא היו קשורים זה בזה, המבקשים להשיג יתרונות אישיים. בברית, ה"אנחנו" מעניק זהות ל"אני". יש מקום גם לחזים, אך בריתות קודמות להם והן בסיסיות יותר. הן יוצרות את מערך ההדדיות שבתוכו יכולים יחסים חזיים להתקיים". (הרב יונתן זקס, לכבוד השוני, עמ' 186)

מבט על מערכת היחסים שבין אנשים ואוכלוסיות כמערכת חזית יוצר קשר טכני בלבד שיכול להתפרק ברגע בו אחד מהצדדים מרגיש שהוא אינו מקבל ביטוי או שאין לו יתרון ורווח. לעומת זאת הברית יוצרת משהו משותף שגדול יותר מסך חלקיו...

התקהלות לאומית סביב פתרון טכני... יכול לעבוד לאורך תקופת זמן מסוימת אבל יש בהחלט חשש שיבוא יום ויהיה דור שלא ירגיש מחויבות לאותו הסכם... מה שאין כן במציאות של כריתת ברית והצבת חזון עמוק לאומה שיש בכוחו ליצור אתוס לאומי שחזק יותר משינוי העתים או משייכותו לדור כזה או אחר". (הרב יובל אהלי, מושג ה'הקהל' ומושג ה'ברית', יסודות)

- לפי הרב זקס, מהם ההבדלים בין ברית לחוזה?
- אילו מהמושגים האלו - 'ברית' או 'חוזה' מתאים יותר לדעתכם לאמנה ישראלית? הסבירו.
- לאור זאת, מה עשוי להיות הרווח המשמעותי ביותר למדינת ישראל מחיבור אמנה ישראלית מחודשת?

מהי אמנה? ולשם-מה!?

שאלות והצעות לדיון בכיתה:

- מהי חשיבותה של אמנה?
- מקורה של המילה אמנה הוא בשורש א.מ.ן. אילו מילים בשפה העברית מבוססות על השורש הזה? כיצד הן מתקשרות למושג "אמנה"?
- לפניך רשימת אמנות בין לאומיות עליהן חתומה ישראל.
 1. על מה מלמדת העובדה שמדינות שונות שותפות לאמנות שונות?
 2. בחר/י שתי אמנות שאת/ה מזדהה במיוחד עם מטרותיהן. אלו ערכים עומדים בבסיס אמנות אלה? מדוע ערכים אלה חשובים לדעתך?
- מדוע יש צורך באמנה **ישראלית**?
- מי צריכים/ות להיות השותפים/ות באמנה הישראלית? מדוע?
- בחר/י שלושה ערכים שלהבנתך צריכים לעמוד בבסיס אמנה ישראלית וכתבי/י אותם על דף. מדוע בחרת דווקא בהם?
- האם יש בכיתה תלמידים/ות נוספים/ות השותפים/ות לבחירות שלך? על מה הדבר מעיד?
- האם לדעתכם בכיתות אחרות בבית הספר שלכם או במקומות אחרים יבחרו בערכים אחרים? על מה הדבר מעיד?
- הציעו רעיונות משלכם לגישור על הפערים הללו על מנת להתחבר יחד לאמנה ישראלית משותפת.

מהי אמנה? ולשם-מה!?

אמנות עליהן חתומה מדינת ישראל:

- ❖ אמנת ז'נבה - העוסקת בחוקי מלחמה והגנה על אזרחים
- ❖ האמנה הבינלאומית לזכויות אזרחיות ופוליטיות
- ❖ האמנה הבינלאומית לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות
- ❖ אמנת האו"ם לזכויות הילד
- ❖ אמנת האו"ם נגד עינויים
- ❖ אמנת האו"ם למניעת הפשע השמדת עם
- ❖ פרוטוקול קיוטו - הסכם בינלאומי להפחתת פליטות גזי חממה
- ❖ אמנת האו"ם למאבק בשחיתות
- ❖ אמנת האג להגנה על נכסי תרבות בעת סכסוך מזוין
- ❖ אמנת וינה ליחסים דיפלומטיים
- ❖ אמנה הבינלאומית בדבר ביעורן של כל צורות האפליה הגזעית
- ❖ האמנה בדבר ביטול אפליה נגד נשים לצורותיה
- ❖ אמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות
- ❖ אמנת וינה להגנת שכבת האוזון
- ❖ אמנת ברצלונה להגנת הים התיכון מפני זיהום
- ❖ אמנת פריז בנושא שינויי האקלים

מחברים אמנה ישראלית: בין אמונה לאמון

במדינת ישראל קיימת תופעה מדאיגה של התגברות הקיטוב החברתי.

אמנה, כהסכם בין אנשים וקבוצות, מהווה אבן יסוד מרכזית בהבניית מרחב ציבורי מוגן ובטיפוח אווירה מיטבית. בהיעדרה, המרחב הציבורי מאופיין בעמימות ומזמין בדיקה מתמדת של גבולות.

שלב גיבוש האמנה מעניק לכל משתתף/ת אפשרות לבטא רגשות, עמדות וצרכים שונים.

דיון רציני וענייני, לרבות ההזדמנות לתרום ולהיתרם, עשוי:

❑ להקנות לפרט תחושה של שותף/ה משמעותית בקבוצה.

❑ להגביר את המוטיבציה של הפרט לשתף פעולה עם אחרים/ות.

❑ לקדם מעורבות אזרחית.

אמונה ואמון הם תשתית לכינון כל אמנה, קל וחומר האמנה הישראלית. בפעילות הבאה נבקש לברר אילו אמונות כדאי לטפח ולחזק כדי לכוון אמנה ומהם הצעדים להגברת אמון בין פרטים וקבוצות בחברה הישראלית

מחברים/ות אמנה ישראלית: בין אמונה לאמון

השורש של המילה אמנה הוא א.מ.ן. זהו אחד השורשים המעניינים ביותר בשפה העברית. אפשר למצוא בו מילים חשובות רבות. למשל: נאמנות, אמונה, אמינות, מאמן, אומנת, אמנות, אָמון, ואפילו אמנם. גם המילה אמת קשורה לשורש הזה. המשותף למילים האלה הוא תחושת הביטחון - שדבר מה הוא אמיתי, שאפשר לסמוך עליו. חשבו על זה: אדם נאמן הוא 'אדם שאנחנו בוטחים בו וסומכים עליו'. אמנות היא 'הדרך הנכונה והטובה ביותר לעשות דבר מה' והמילה אמנם פירושה 'זה באמת כך, אפשר לסמוך על זה'.

אמונה ואמון הם תשתית לכינון כל אמנה.

לאור הקיטוב החברתי בישראל, נדמה כי האמונה והאמון נשחקו ומשכך נפגע חוסננו הלאומי ומתרחקת ההזדמנות לייצר אמנה ישראלית. בפעילות הבאה נבקש לברר אילו אמונות כדאי לחזק כדי לכונן אמנה ומהם הצעדים להגברת אמון בין פרטים וקבוצות בחברה הישראלית

מחברים/ות אמנה ישראלית: בין אמונה לאמון

הכיתה תתחלק לקבוצות של 3-4 משתתפים/ות.
המורה תחלק לכל קבוצה את הטבלה הבאה.

פעולות שתסייענה להגביר את האמון בין פרטים וקבוצות בחברה הישראלית	אמונות שראוי לטפח ולחזק כדי לסלול את הדרך לאמנה

בין אמון לאמונה – סוללים דרך לאמנה

פעולות / צעדים העשויים להגביר את האמון בין פרטים וקבוצות בחברה הישראלית	אמונות שראוי לחזק בקרב צעירים/ות ומבוגרים כדי לסלול את הדרך לאמנה

בין אמון לאמונה – סוללים דרך לאמנה

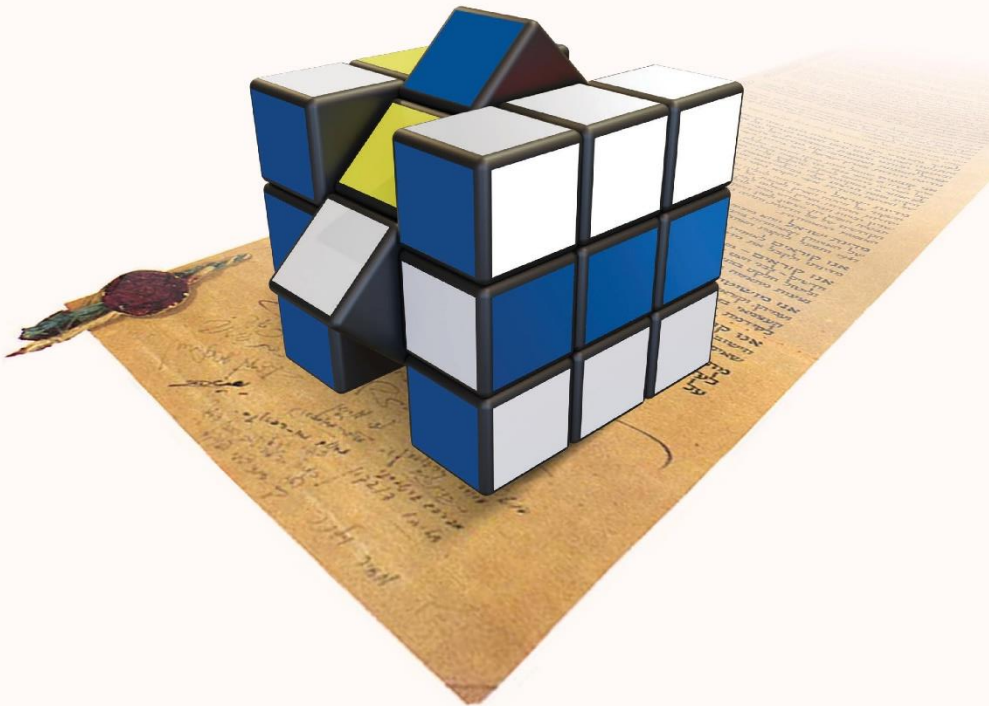
"היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר, שאינו ידוע לאחרים; לכל יחיד יש משהו מיוחד לומר. צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית. לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף מימד חדש למודעות הקהילה. הוא תורם משהו, ששום אדם אחר לא יכול היה לתרום. הוא מעשיר את הקהילה. אין לו תחליף, היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן... בשל אותה מיוחדות, מתכנסים בני האדם היחידים ביחד, משלימים אלו את אלו ומשיגים אחדות" (הרב סולובייצ'יק, היחיד והקהילה)

- אילו אמונות ותפיסות מבטא הרב סולובייצ'יק בדבריו?
- כיצד הן מבססות את חשיבותה של אמנה ישראלית?
- כיצד הן עשויות לתמוך ולתרום לקידום אמון בין קבוצות שונות בחברה הישראלית?

מדרש כרזה

שאלות לדיון לבחירת המורה

1. מה רואים בכרזה?
2. אילו מחשבות הכרזה מעוררת?
3. מהו לדעתכם הרעיון העומד בבסיס הכרזה?
4. איזה מסר מעבירה הכרזה?
5. מה לדעתכם משמעות הקובייה ההונגרית?
6. מדוע לדעתכם מונחת הקובייה ההונגרית על גבי מגילת העצמאות?

מחברים **אמנה ישראלית**

מיקו איתן

יום הזיכרון ה-29 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-29 لـاغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

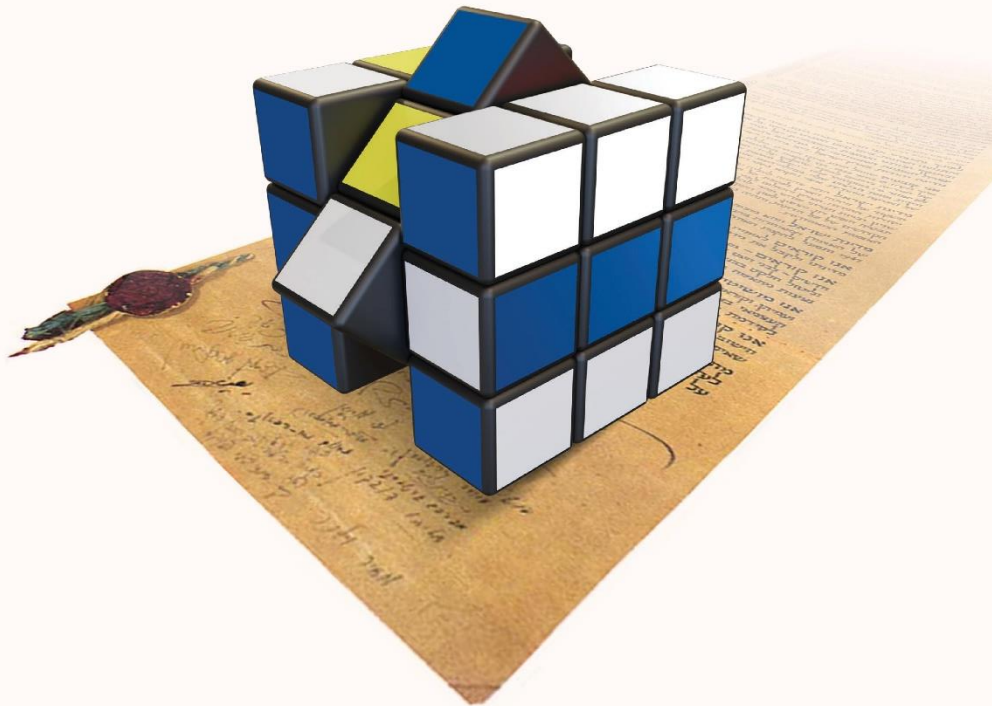
המזיאון
הישראלי
מרכז יצחק רבין

מדרש כרזה

שאלות לדיון לבחירת המורה

7. מדוע לדעתכם הוחלט לעסוק השנה בנושא "מחברים/ות אמנה ישראלית"? כיצד נושא זה מתקשר למציאות חיינו?
8. מה לדעתך הקשר בין הכרזה לבין יום הזיכרון לרצח יצחק רבין?
9. איזה מסר מעבירה הכרזה ביחס לחברה הישראלית בהווה ובעתיד?
10. איזה מסר מעבירה הכרזה ביחס לתפקיד האזרחים/ות בישראל?

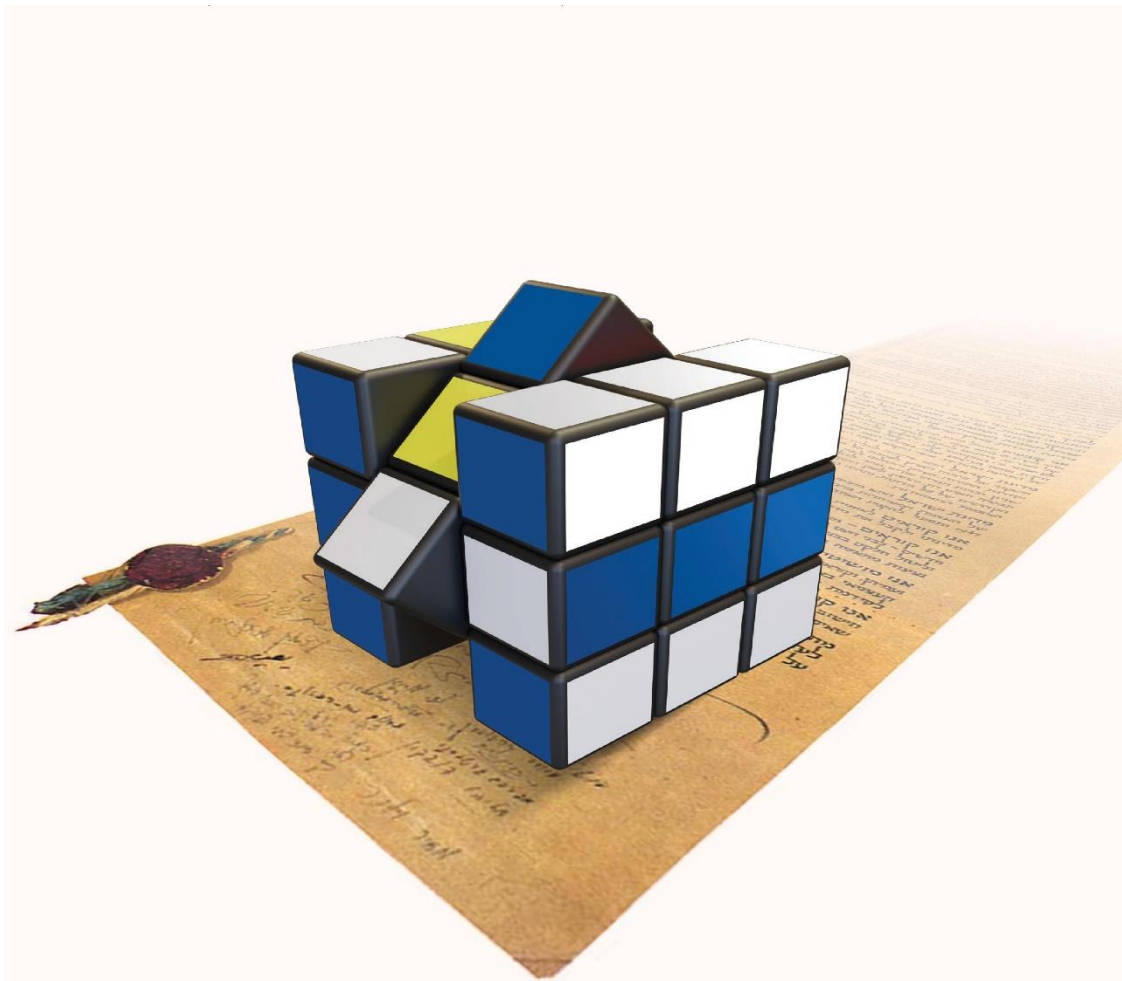
מחברים אמנה ישראלית

מאת: אילן

יום הזיכרון ה-29 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-29 لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המזיאון
הישראלי
מרכז יצחק רבין

מחברים אמנה ישראלית

מיקו טימק

יום הזיכרון ה-29 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-29 لتغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המזיאון
הישראלי
מרכז יצחק רבין

משרד החינוך

מחברים אמנה ישראלית

המורה תציג לתלמידים ולתלמידות את הכרזה ותשאל:

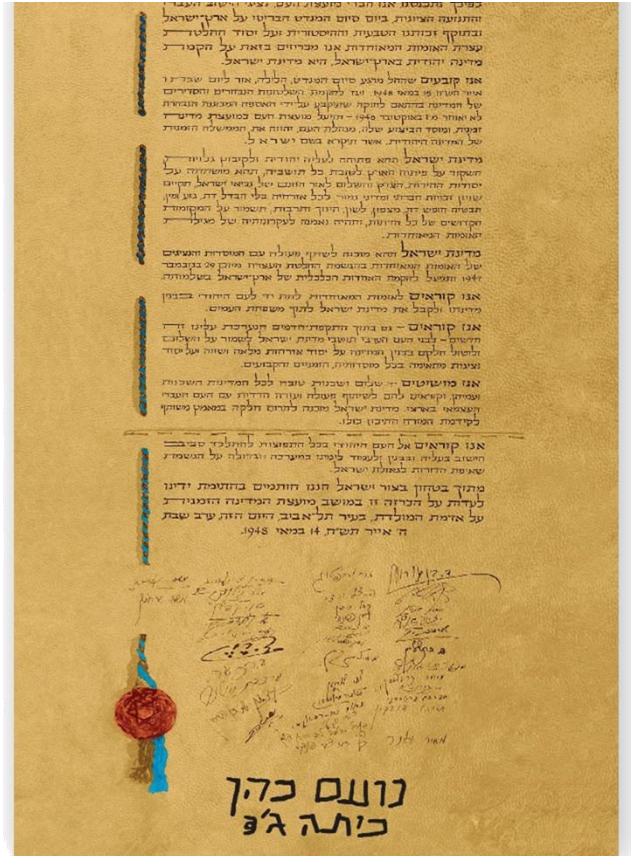
1. מהו הטקסט המוצג בכרזה?
2. האם אתם/ן מכירים את הטקסט? נסו לכתוב לעצמכם/ן בנקודות מה אתם יודעים/ות עליו
3. במה שונה הכרזה הנוכחית מהכרזה שהוצגה קודם לכן? האם שתי הכרזות מעבירות מסר שונה?

דומה?

4. עם איזו כרזה את/ה יותר מזדהה? מדוע?
5. מה דעתך על הכיתוב בתחתית הכרזה?
6. הציעו פסקה שהייתם מוסיפים למגילת העצמאות

2024, המבטאת את הערכים שחשובים בעיניכם

למדינת ישראל היהודית והדמוקרטית.

כולנו חותמים גם אם דעותינו שונות

כפיך תבטלנו אנו חברי מועצת העם יצאנו ישיב העבר
והתנועה הציונית ביום סיום המנדט הברוטי על ארץ ישראל
ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת
עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת
מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלכה, אור לחם שגד-נו
אורי שרז, 9 במאי 1948 ועד לקבלת השלטונות הנהדרים והסדירים
של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על ידי האספה המכוננת הנוכחית
לא יאחר מ-1 באוקטובר 1948 - תיחל מועצת העם כמועצת מדינת
עמקת ומוסד הביצוע שלה, בעלת העם, יהיה את הממשלה המטרת
של המדינה היהודית, אשר תקרא בשם ישראל כ

מדינת ישראל היא פתחה לעליה יהודית ולקליטת כל
השקוד על פינת הארץ לטובת כל תושביה, והיא משהייתה עם
יסודות היהודית, הערבים והערבים לאור חובם של יצאי ישראל הקיים
עוונות זכות הברז ומצו ועור לכל אורחה של הבדל דת, נצט מין
תבטח השטח זה מצפון לשון היוך הירבות, תשמך על המקומות
הקדושים של כל הדורות, והיה נאמה לעקרונותיה של מצבת
האומות המאוחדות.

מדינת ישראל היא מוכנה לשחק פעולה עם המוסדות הנוציים
של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר
1947 ותפעל לחקם האחרות הבלבולות של ארץ ישראל בשלמותה.

אנו קוראים לעומת המאוחדות לנות יד לעם היהודי בבנין
מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים - גם בתוך התקופות הקדומים הנערבית עלינו זרה
חדשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על השלום
ולשטח חלקם בבנין המדינה על יסוד אורחות מלאה ושווה ועל יסוד
וציגות מתאמה בכל מסדורות, הנוציים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות
ועמיתן וקוראים להם לשתף פעולה ועזרה הדדית עם העם הערבי
העצמאי בארץ. מדינת ישראל מוכנה להרום חלקה במאמץ משותף
לקידמת המרח הערבי טוב.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתכבד סיבוב
הישג בעליה ובבנין ולעמוד לפניו במערכה וביחולה על המשמרת
שאופת הדורות בגאולת ישראל.

מתוך בטחון בצור ישראל חננו החתמים בהתכבד ודינו
לעדות על הכרזה זו במושב מועצת המדינה ההנבחרת
על אדמת המולדת, בעיר תל אביב, היום הזה, ערב שבת
ה אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

Handwritten signatures and names in Hebrew, including prominent ones like "דוד הרש" and "אורי שרז".

נועם כהן
כותה ג'פ

גם אם דעותינו שונות
כולנו חותמים

מגילת העצמאות – תשתית לאמנה ישראלית

מגילת העצמאות, שנחתמה ביום 14.5.1948, היא מסמך הצהרתי המהווה גשר המחבר בין העבר, להווה ולעתיד: מספרת את סיפור התלאות של שיבת עם ישראל לארצו ולמולדתו ובכך מעוגנת בזיכרון הלאומי, ובה בעת מהווה מפת דרכים רעיונית, מצפן ערכי הסולל את הדרך לחברת מופת. ככזו, מכוונת המגילה הן למוסדות השלטון והן לפעולותיו של כל יחיד ויחידה.

[לצפייה](#) בסרטון על הכרזת העצמאות ועל מגילת העצמאות

מגילת העצמאות – תשתית לאמנה ישראלית

כחזון וכמצפן ערכי, משקפת מגילת העצמאות את הערכים הבסיסיים של החברה הישראלית ושל מדינת ישראל:

**ערכים יהודיים-תרבותיים, ערכים דמוקרטיים וערכים
אזרחיים**

לפנייך רשימה של ציטוטים מתוך מגילת העצמאות. נסה/י למיין אותם על פי סוגי ערכים או על פי כל חלוקה אחרת שאת/ה מוצא/ת

מגילת העצמאות – תשתית לאמנה ישראלית

- מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה ללא הבדל דת, גזע ומין
- מדינת ישראל תשמור על המקומות הקדושים לכל הדתות
- מדינת ישראל תפעל למען הקמת מוסדות נבחרים
- מדינת ישראל תהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות
- מדינת ישראל תהיה פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות
- מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה
- מדינת ישראל תשקוד על עקרונות הצדק, החירות והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל
- מדינת ישראל מושיטה יד לשלום ולשכנות טובה עם המדינות השכנות
- מדינת ישראל קוראת לבני העם הערבי לשמור על השלום ולקחת חלק בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ונציגות מתאימה בכל מוסדות השלטון

מגילת העצמאות – תשתית לאמנה ישראלית

שאלות לדיון:

בפס"ד המזרחי נ' מגדל (1995), אפיין השופט מאיר שמגר את מגילת העצמאות כך: "הן תעודת הלידה והן תעודת הזהות של המדינה".

- למה לדעתך התכוון השופט שמגר במשפט זה. הסבר/י
- מה דעתך על האופן שבו אפיין שמגר את מגילת העצמאות?
- מה הייתה מידת ההיכרות שלך עם תכני המגילה עד היום? מדוע זה כך?
- האם ניתן לראות במגילת העצמאות תשתית לאמנה ישראלית? מדוע?